

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ה' חשון תש"פ | דף היומי בבלי: גדה יא.
דף היומי בהלכה: מסימן תמ"ב סעיף ה' עד סעיף ח'.
מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ח' 'ומדה זו' עד פרק ח' 'עוד זאת'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק ז עד פרק ח

כשמרן הגר"ח קניבסקי יצא מביתו דרך חלון קטנטן של 40 ס"מ | "פתאום הבחנתי
במסוק שעומד לבצע נחיתה בתוך השדה שלי..." | 1752

יהלומים מגדולי ישראל

משום מה, בלי לשאול רשות, נעלתי את הבית,
כשאני שוכח שבפנים נשאר הסבא שליט"א שקוע
בלימוד. כשהגיע זמן תפילת ערבית, קם סבא
לכיון הדלת, אבל אז גילה כי הוא נעול בפנים...

עובדה מפעימה שסיפר אחד מנכדיו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

ששה אצלו, מבחין בשעון שעל השולחן כי בעוד מספר רגעים מתחילה תפילת ערבית. הוא שליט"א הקפיד מאז ומתמיד להתפלל במנין הראשון, 40 רגעים אחרי השקיעה, ולא לאחר אותו בשום מחיר.

זריזין מקדימין. הוא קם לכיון הדלת, אבל אז מגלה כי... הבית נעול בלי יכולת לצאת. לא היה לו שום מושג היכן המפתח.

בלי אומר ודברים, נטל כסא וקירב אותו לחלון הקטנטן המפורסם (40 ס"מ על 40 ס"מ) שעל יד דלת הכניסה, טיפס בגובה מטר וחצי, השחיל את ראשו וגופו מהחלון וקפץ החוצה! ולאחריו האורח, וירדו לבית הכנסת.

למחרת, כשהגיעתי לביתו, הוא ראה אותי וחיך תוך כדי שהוא מעיר לי: "למה נעלת אותי אתמול?"...

העובדה הזו נחרטה בזכרוני מאז ועד עתה, כעדות וכסמל להקפדה בכל קוצו של יו"ד.

(דברי שיח' פר' נח תש"פ)

בערב החג קיבלנו מאחד מנכדיו הגדולים של רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א עובדה מפעימה, שיש בה כדי לעורר חיזוק אדיר לתפילה במנין ובזמן, גם אם הדבר לא תמיד קל, ואפילו אם נראה כבלתי אפשרי.

וכך סח לנו הנכד: היה זה בליל שבת חוה"מ סוכות תשמ"ה. הייתי ילד כבן חמש, באתי לבקר בסוכה של הסבא והסבתא. הסתובבנו בבית, ובשלב מסוים כבר התקרבה שעת ערבית. סבתי הרבנית הצדקנית ע"ה אשת להבחל"ח רבינו שליט"א, הקפידה כל יום (מאז שהתחתנו כל הילדים) ללכת לבית הכנסת להתפלל בציבור שלוש תפילות ביום. כשהתקרב זמן התפילה, היא קמה וירדה לבית הכנסת.

ילד קטן הייתי, והתלויתי אליה, אלא שאצלי היה את מפתח הבית, ומשום מה, בלי לשאול רשות, נעלתי את הבית שלא יסור פתוח, והשארתי את המפתח בחדר המתנה, ושכחתי שבפנים נשאר הסבא שליט"א שקוע בלימוד.

כעבור כמה דקות, רבינו שנשאר בסוכה יחד עם אדם נוסף

שאר חברי הוועד לא עצרו כח לראות בצערו של חברם, ועל כן בגמר האסיפה יצאו יחד עמו ליער ירושלים להתוועד יחד באסיפת מרעים. והנה באמצע סעודתם נשמע לפתע קול נהי ויללה...

זורקים עליך אבנים? לפעמים זה בדיוק פתח ההצלה שלך...

לצד החתול. ואז לנוכח האבן, קפץ החתול עדי ארץ ונמלט על נפשו למרחבי היער...

אז נענה האברך ואמר: "עתה נוכחתי לראות כי לא כל 'מכת אבנים' באה להרע למוכה. אלא פעמים שטובה עצומה יש בה, והיא-היא הצלתו ממות לחיים ומאפילה לאור גדול". ובא לרמוז על עצמו, כי שמא המכות שנחתו עליו היום - הן הן הפתח להצלתו.

ואכן כך הוה, כי אחר תקופה קצרה מאד נזרק האברך מחברותו בהנהלת הארגון, ואז יצא לדרכו בעסקי נדל"ן, ומאז הגביהו הקב"ה והרים קרנו מעלה מעלה עד שנהפך להיות מעשירי העיר. וכל אחד ילמד לעצמו, לאו דווקא בענין חברות בהנהלה, אלא איש איש על מעמדו ומכוננו. פעמים ש'חשכות' באה עליו וכל מצבו ומעמדו מתערער עד היסוד - ה'בוס' הביט בו בעיניים רגוזות, או ראש הכולל שלחו לשלום מעל פני הכולל, וכיו"ב כל חד וחד בדיליה - אל יאבד עשתונותיו, אלא ידע כי בזה טמונה הצלתו והרווחתו לכל ימי חייו לטוב לו כל הימים. יפקח עיניו וימצא כי 'יש מנהיג לבריה'.

(באר הפרשה לך לך תשע"ט)

המעשה דלהלן - אותו סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - אירע עם יהודי יקר אשר נתברך מן השמים במתנת עשירות במנה גדושה, וזה מעשה עשירותו:

מתחילה הייתה העניות והרעב מנת חלקו. באותם הימים היה חבר בהנהלת ארגון חסד גדול בעירו. והנה באחד הימים ישבו כל חברי הוועד לאסיפה עם היו"ר הממונה עליהם, ומחמת איזו סיבה פתח היו"ר פיו וביזהו בבושות נוראות ובזיונות עצומים, עד שהעדיף להבלע מתחת פני האדמה ולא תראה בושתו לעין כל - אך היא לא פצתה את פיה...

גם שאר חברי הוועד לא עצרו כח לראות בשפיכת דם חברם, על כן בגמר האסיפה יצאו יחד עמו ל'יער ירושלים' להתוועד יחד באסיפת מרעים ולהפיג צערם במאכל ומשתה... והנה באמצע סעודתם נשמע קול נהי ויללה בכי ומספד. בתורם אחר מקור הבכי, ראו כי הוא בא מפי חתול שנשאר תקוע על עץ גבוה מאד, ולרוב פחדו החל לבכות וליילל...

נכמרו רחמיו של מיודענו, והחליט להציל את החתול בכל דרך. חישב ומצא, כי הקב"ה ברא בטבעו של החתול שאינו ניזוק מנפילה אף ממקום גבוה ביותר, נטל אפוא אבן גדולה בידו, זרקה

יום הברית הלך והתקרב, ואבי הבן מיהר אל הגאון רבי ישראל שורין שליט"א בשאלה דחופה: האם מותר לו לכבד בסנדקאות את אביו, הסבא של התינוק? אבי הבן הוא גר צדק יקר שביקרים, אך הסבא הוא גוי!...

שאלה שכזו מעולם לא באה לפניו, הוא לא זכר פוסק שאוסר זאת. ואז נצנץ הסיפור בראשו...

התכונן המהרי"ל לשמש כסנדק: "כשנעשה המהרי"ל בעל ברית, והוא קרוי סנדק בלשון חכמים, היה נוהג לרחוץ ולטבול עצמו להכניס התינוק בטהרה לברית, ואמר: גדול מצוות בעל הברית ממצוות המוהל" וכי'. רואים מדבריו שהסנדק נקרא 'בעל ברית' ועד כמה יש לדקדק בכיבוד זה.

אך זה לא הניח את דעתו של השואל. במהרי"ל לא כתוב שיש איסור בגוף מצוות המילה שהסנדק יהי' גוי, ומכיוון שהוא בן יחיד לאביו הגוי ושניהם אוהבים אחד את השני עד למאוד, לפיכך עז

"ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם, יליד בית ומקנת כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעך הוא" (בראשית יז יב) באפרת הסמוכה לירושלים התגורר יהודי יקר שנולד לו בן זכר. יום הברית הלך והתקרב, ואבי הבן מיהר אל הגאון רבי ישראל שורין שליט"א בשאלה דחופה: האם מותר לו לכבד בסנדקאות את אביו, הסבא של התינוק? אבי הבן גר צדק יקר שביקרים, אך הסבא גוי! פתח בפניו הרב את המהרי"ל בהלכות מילה, שם מתואר כיצד

רצונו לכבדו בסנדקאות.

הרהר רבי ישראל ולא נזכר בפוסק שאוסר זאת. שאלה שכזו מעולם לא באה לפניו. ואז נצנץ הסיפור בראשו...

ירושלים, ח' בטבת תרמ"ב. מרן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצוק"ל פותח במערכה ציבורית נגד מפעליו של מיכל פינס בעיר. באותה תקופה נולד בן לאברך, ועוף השמים מוליך את הקול שהסנדק בברית אמור להיות פינס... מסתבר שהשווער של האברך, שתמך בו בכספו, הינו ממקורביו של פינס, והוא שכנע את בתו לנהוג כך, למרות שהדבר היה למורת רוחו של בעלה. שומעים על כך אנשי ירושלים וזה חורה להם מאוד, שכן אבי הבן הינו ת"ח חשוב ומקובל על חבריו. בהזמנת פינס לשמש כסנדק יש משום נתינת גושפנקא לאיש בפרהסיה. בליל השימורים שלפני הברית [וואכט נאכט], מגיעים לבית שלושה מידידיו של אבי הבן ומציעים לו רעיון נועז - להזמין מוהל שיבצע את הברית שעה מוקדם יותר מהמתוכנן, כך שפינס יגיע למקום 'לאחר מעשה'...

אבי הבן מסכים לתוכנית. אך צריך להשיג מוהל, שכן המוהל שהוזמן לברית הינו לא אחר מאשר השווער בעצמו, סב התינוק, ששידל את בתו להזמין את פינס לשמש כסנדק.

יוצאים בני החבורה לביתו של מוהל מהודר, הלוא הוא מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל שהתגורר בבתי מחסה, סמוכים ובטוחים שיביע את הסכמתו להגיע.

כאשר מגיעים לביתו לאחר חצות ליל, מבחינים שהוא כבר התעורר משנתו למשנתו. יושב מול ספר לאור עשית כשבדו 'לולקע ציבאק' (מקטרת הונגרית ארוכה). שניים מקישים על הדלת ונכנסים - ר' לייב חפץ ור' מנדל מונשטר, בעוד השלישי

שבחבורה, ר' יצחק שלמה בלוי, נשאר בחוץ ממתין לראות כיצד ייפול דבר.

מספרים השניים את הקורות אותם ואת תוכניתם הנועזת, ומסיימים בשאלה - האם יאות הרב לשמש כמוהל?

הוא משיב בפסקנות: אינני מוכן לתת את ידי לעניין זה. אינני מוכן להיות מוהל בברית הזו. מנסים לשכנעו שאם המבצע לא יצליח תיווצר פגיעה בכבוד רבי יהושע לייב, אך הוא לא נכנע.

מאוכזבים מסירובו התקיף, מחליטים לעלות לרבי יהושע לייב ולבקש שיורה לרבי יוסף חיים לבטל את סירובו. קמים ועולים שלושתם אל הבית, ולמרות שמבחינים באור שבוקע מחדרו לא מעזים לדפוק על הדלת בשעה כה מאוחרת. מסתובבים בחצר הלוך ושוב בתקווה שהרב ירגיש בהם, אך כעבור שעה ארוכה מתייאשים ועוזבים את החצר.

למחרת מתעניין רבי יהושע לייב מי הסתובב בחצר באמצע הלילה... מספרים לו על ההתרחשות, והוא מגיב: "אם רבי חיים סירב, טעמו ונימוקו עימו, כי הניח שאחרי שיודע הדבר ליוולדת היא בוודאי תבוא לכלל צער והתרגזות, וכעס אצל יולדת יש בכך חשש של סכנה" (האיש על החומה ח"א).

הסיפור הזה נצנץ בראשו של הרב כאשר ניצב מולו גר הצדק עם שאלתו המפתיעה בדבר כיבוד אביו הגוי כסנדק.

לפיכך פנה אליו ושאל: "מה אומרת היוולדת? האם היא מסכימה שאביך הגוי יהי' הסנדק?"

גר הצדק הודה: "היא מאוד מתנגדת..."

בסייעתא דשמיא היתה בפי הרב תשובה ברורה לשאלה: "אם כן אסור לך להזמין את אביך הגוי על פי דין!"

(הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש לך לך תשע"ב)

קול העם

התייעצתי עם רב - האם אני צריך מדין חובת השתדלות להוסיף עוד זמן לכתיבה כדי לשלם את החובות? כשהתברר לי שאני פטור, החלטתי שאדרבה, אוריד חצי שעה מהכתיבה ואוסיף ללימוד...

זמה קרה בשבוע שלאחר מכן? וגם: איזה סוד הסתתר במחסן היחיד שלא ניוזק בשריפה?

"שיטה להגדלת הכנסות"

להוסיף עוד שעות לכתיבה, אדרבה, אני אוריד חצי שעה מהכתיבה, ואת הזמן הזה אקדיש ללימוד.

שבוע לאחר מכן אני מקבל הזמנה מאדם בחו"ל שרוצה להזמין אצלי ספר תורה, והמחיר שהוא מוכן לשלם, הוא פי שלש ממחיר רגיל שמשלמים לי כאן בארץ ישראל... וברוך השם בכסף הזה גם הצלחתי לחיות בחודשים אלו, וגם לשלם כל החובות, והכל בזכות האמונה ובזכות ההוספה שהוספתי על

אני סופר סת"ם, ויש לי שעות מוגדרות שאז אני כותב ובשאר היום אני יושב ולומד. לאחרונה נקלעתי לחובות, וכדי להחזירם חשבתי לעצמי שאולי אני צריך להוסיף עוד כמה שעות לכתיבה. למדתי היטב שער הבטחון, והתייעצתי עם רב האם אני צריך מדין חובת השתדלות להוסיף עוד זמן לכתיבה כדי לשלם את החובות. לאחר שאלת רב התברר לי שאני פטור, והחלטתי שבמקום

החננויות הגיעה ממרחק במסירות כדי לפתוח לנו את החנות, ולא רק זה, אלא שגם לא הרויחה עלינו כלום, ומכרה לנו הכל במחיר הקרן.

בהושענא רבא היתה שריפה בחניון של שכונת גני גאולה, ושם נזוקו הרבה מחסנים שהיתה בהם סחורה יקרה מאד. בעלת החנות שמכרה לנו, ופתחה לנו במסירות ונתנה לנו גם מחיר טוב - גם לה יש שם מחסן גדול, וכשהגיעה לשם במהירות לבדוק את הנזק שאירע לה, התברר לה ולכל הסובבים להפתעתם, שהמחסן שלה הוא היחיד שלא ניזוק בכלל! ואז ראו כולם עין בעין איך שהקב"ה משלם מדה כנגד מדה.

(מכתבי קוראים שהופיעו בגיליון 'משנתה של תורה' לך-לך תשע"ט)

לימוד התורה, ההיפך ממה שכולם עושים, שמורידים מהתורה ומוסיפים בכתיבה, והקב"ה הראה לי, שמי שלומד את תורתו, יש לו דרכים רבות איך לעזור לו.

מדה כנגד מדה

בערב סוכות [תשע"ט] פרצה אצלנו שריפה בסוכה, ובחסידי שמים המרובים זה היה בבחינת שפך חמתו על עצים ואבנים, ולא היו שום נזק לאף יהודי, ואפילו צפורן של יהודי לא ניזוקה. בחול המועד סוכות התירו כמה רבנים לבעלי חנויות לפתוח את החנויות של הבגדים כדי שנוכל לרכוש שם בגדים, שיהיו לנו בגדים להחליף, כי כל הבגדים שלנו נשרפו כליל. אחת מבעלי

יומא דהילולא

פתאום הבחנתי במסוק שעומד לבצע נחיתה בתוך השדה שלי... הייתי אחוז תדהמה, מה עושה כאן המסוק הזה? אך כשהוא נחת והדלת נפתחה, ברגע שהצלחתי לזהות את הדמות שיצאה מהמסוק, עמדתי להתעלף בו במקום!...

ליומא דהילולא של מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל - ג' בחשוון

שבזכות החלום הקב"ה ישלח רפואה שלמה לאמא הרבנית ע"ה - סיים מרן את סיפורו.

כהמשך למעשה הנ"ל, לפנינו עובדה נפלאה המסמלת את פועלו העצום של מרן זצ"ל בזיכוי הרבים:

סיפר מנהל סמינר: ערכנו לבנות הסמינר 'שבת מחנה'. כשבנו במוצאי שבת למגדל העמק, עמדו לרשות התלמידות אוטובוסים שאמורים היו להחזירן לביתן. אלא שאחת הבנות גרה במושב מסוים בצפון, ונהגי האוטובוס הודיעו שאינם מוכנים להרחיק לכת עד לאותו מושב.

אמרתי לרעייתי - ממשיך המנהל לספר - שבוודאי לא ניתן לתלמידה לשוב לביתה בשעה כה מאוחרת לבדה, ולכן ניקח אותה עמנו ברכבנו הפרטי עד לביתה. נסענו אפוא למושב ההוא, וכבר בכניסה למושב הבחנתי באדם בעל חזות חילונית מוצהרת שישב בספסל שבצד הכביש. לפתע מבקשת התלמידה לרדת, ולתדהמתנו ניגשה לאותו חילוני, והלה קיבל אותה בחום ובלבביות... היא הבחינה בפליאתנו, והודיעה: "זה אבא שלי..."

יצאתי מהרכב כדי לשבח את האבא על שזכה לכזו בת מופלאה. עמדתי לשאול אותו, איך ובמה זכה לכזו בת, אך לפתע פונה אלי האיש בעצמו: "אתה בטח תמה ומשתומם, כיצד זכיתי לכזו ילדה צדקת, ובכן קודם כל ברצוני לספר לך שיש לי עוד שני

סיפר הגאון רבי משה יוסף שליט"א, בנו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל: בשנת תשנ"ד, כשאמא הרבנית ע"ה חלתה ושכבה על ערש דוי, פנה אלי מרן אבא זיע"א וביקש ממני להתלוות אליו לקבריהם של רבי אפרים הכהן זצ"ל ורבי עזרא עטיה זצ"ל, להעתיק בתפילה בעבור האמא הרבנית ע"ה.

ואכן הגענו לציונם של הקדושים ואמרנו פרקי תהלים בבכי ובתחנונים. לאחר התפילה הניח אבא את ידיו על ציונו של ר' אפרים זצ"ל ואמר בקול בוכים: "ר' אפרים, בזכות החלום! ר' אפרים, בזכות החלום! ר' אפרים, בזכות החלום!"... כך ג' פעמים. בדרכנו חזרה שאלתי את אבא: מה התכוונת כשאמרת 'בזכות החלום'? ואבא התחמק מלהשיב. לאחר שהפצרתי בו שוב ושוב, הסכים לגלות את סודו, וכך אמר לי:

אתה יודע שבהיותי צעיר הייתי נוהג להקביל פניהם של רבי אפרים הכהן ורבי עזרא עטיה בכל חג ולהתברך מהם. והנה בשנה אחת הם הקדימו לבוא אלי לביקור חג בטרם הספקתי להגיע אליהם. שאלתי אותם מדוע טרחו להגיע אלי, והרי אני הוא זה שצריך להקדים ולבא אליהם. ור' אפרים השיב לי: "זה בגלל החלום".

שאלתי: איזה חלום? ור' אפרים סיפר לי: "אתמול חלמתי שאני נמצא בבית דין של מעלה, וכולם יושבים שם, צדיקים וגדולים ונהנים מזיו השכינה, וחכם עובדיה יושב מעל כולם. ושאלתי מדוע חכם עובדיה מעל כולם, והשיבו לי, זה בגלל זכות הרבים שיש לו, ואין לאף אחד זכויות כאלה". לכן ביקשתי

בנים צדיקים, עוסקים בתורה יומם ולילה, וכעת אספר לך כיצד הכל התחיל:

"נולדתי באחד הקיבוצים, במשפחה חילונית לגמרי, ועד היום הזה נשארתי רחוק מיהדות, אך אני חש כבוד והערכה לגדולי תורה וצדיקים. לפרנסתי אני עוסק בחקלאות, ויש לי שדה רחבת ידיים כאן במושב.

"באחד הימים ישבתי לנוח בשדה, ופתאום הבחנתי במסוק שעומד לבצע נחיתה בתוך השדה שלי... הייתי אחוז בתדהמה, מה עושה כאן המסוק הזה? אך כשנחת ונפתחה הדלת, ברגע שהצלחתי לזהות את הדמות שיצאה מהמסוק, עמדתי להתעלף בו במקום!... היה זה מרן הרב עובדיה יוסף! הוא יצא מהמסוק, לבוש בגלימת ההוד שלו, והיה נראה שאינו חש בטוב.

"מיהרתי להביא לו מים וכסא, והוא הודה לי מקרב לב, והתנצל על שהוצרך לנחות דווקא כאן, בהסבירו כי נתקף לפתע בסחרחורת עזה והיה מוכרח לעשות אתנחתא. כמובן אמרתי לו שזכות גדולה היא לי שהרב נוחת כאן בשדה שלי.

לאחר שנרגע מעט, העזתי לשאול אותו: במה זכיתי שהרב יגיע לכאן? הרב השיב לי: "אני נוסע מעיר לעיר כדי לדבר על ליבם של הורים יקרים שבניהם לומדים בבתי ספר חילוניים, ואפילו לומר פסוק 'שמע ישראל' אינם יודעים. כדי לדאוג לדור העתיד, אני הולך ומתחנך בפני אותם הורים: חוסו על נפש ילדיכם, העניקו

להם חינוך יהודי תורני!

הצעתי לרב להכנס לביתי, לטעום דבר מה ולנוח, אך הוא סירב, ואמר שעליו לנחות בעוד שלוש תחנות ברחבי הארץ, מחמת חרדתו לחינוך ילדי ישראל. וכאן, הרב עובדיה לחץ בשתי ידיו את ידי בחום, ואמר לי בנימה של חיבה: "ידידי ואהובי, הינך רואה כיצד אני חש בטוב, וממשיך מתוך מסירות נפש לזעוק בפני ההורים אודות מצב ילדיהם..." - דמעות רותחות זלגו מעיני הרב ונטפו על ידי, והוא המשיך: "ראה נא בני היקר. לא לחינם סיבב הקב"ה שאני אנחת דווקא אצלך, אנא ואנא רשום את בניך למוסדות תורניים. אני מבטיח לך שלא תצטער, אלא אדרבה, הדבר יוסיף לך ברכה ושמחה.

נרגש ונפעם אני מביט ברב עובדיה שעומד ומתחנך אלי. לבי נשבה בקסמו וגם מעיני החלו לנשור דמעות. הבטחתי לו: כבוד הרב, אעשה כדבריך.

וכך אכן עשיתי. העברתי את שני בני ואת בתי למוסדות תורה. כיום אני מודה למרן הרב עובדיה ששכנע אותי להכניס את ילדי לבתי ספר תורניים, וברכת הצדיק התקיימה בי במלואה - מפטיר החקלאי כשעיניו מצועפות בדוק של דמעות. "אמנם אני עצמי עדיין לא זכיתי לשנות את דרכי, אך מילדי הצדיקים אני רווה המון נחת!"

(מתוך גיליון 'ביע אומר' נח תש"פ)

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מהו 'מעמיד' שאינו 'מתבטל' בתערובת?

המתירים לאכול בפסח תערובת שיש בה חמץ שהתבטל לפני הפסח, (ראה תקציר לאתמול); כיון שהחמץ מעולם לא התבטל בה. ובדומה לכך, דבר העשוי לטעם, כגון תבלין, אינו בטל בתערובת אף כשכמות ההיתר גדולה ממנו יותר מפי שישים, כל עוד טעמו מורגש בתערובת.

[שו"ע תמב, ה, משנ"ב כה רכז, ושעה"צ מה; שו"ע יו"ד צח, ח]

'דבר המעמיד', דהיינו דבר איסור שמעורב בדבר היתר, ומחמתו נְתַקְנָת ומתקיימת צורתו של דבר ההיתר - אינו בטל אף אם יש בכמות ההיתר פי שישים ויותר מהאיסור.

לדוגמה: חלב שהקרישוהו באמצעות חומר העשוי מחמץ על מנת להופכו לגבינה - למרות שכמותו של חומר ההקרשה קטנה לאין ערוך מכמות החלב, הגבינה אסורה באכילה בפסח, אף לדעת

גבינה שהקרישוהו בחומרים שחלקם חמץ וחלקם אינם חמץ - האם מותרת באכילה בפסח?

כמעמיד. מצב זה מכונה: 'זה וזה גורם'; כלומר האיסור וההיתר גרמו את ההעמדה.

ובדוגמה הנ"ל: גבינה שיוצרה באמצעות חומרי הקרשה שחלקם חמץ וחלקם אינו חמץ - אם אין בכוח החמץ להקריש את הגבינה ללא סיוע החומרים האחרים, דינו ככל חמץ הנמצא בתערובת.

[משנ"ב תמב, כה]

כאמור, 'מעמיד' אינו 'מתבטל' בתערובת. ודבר היתר שהעמידוהו בשני מעמידים, שהאחד מהם דבר איסור, והשני דבר היתר - אם יש די בכמות המעמיד האסור, ובאיכותו, בכדי להעמיד לבדו את דבר ההיתר, אינו בטל בתערובת; אך אם אין בכוחו להעמיד לבדו את דבר ההיתר, כי אם בסיוע המעמיד המותר - הריהו בטל בתערובת, משום שלא ניתן להתייחס אליו

האם חייבים לבער פירורי חמץ שאין בהם 'כזית'?

על הקרקע, חובה לבערו. וכמה פירורים המונחים בכלי, ובכולם יחד יש 'כזית' - לכל הדעות יש בהם איסור 'בל יראה' ו'בל ימצא' מדאורייתא, כיון שהכלי מצרפם לכזית.

ומנהג ישראל מימות עולם לנקות היטב את הבית ורהיטו מכל פירור של חמץ.

[שו"ע תמב, ו-ז, משנ"ב לג, ושעה"צ נב; ביאורים ומוספים דרשו, 52 ו-54, וראה שם, 53]

לדעת ראשונים רבים, פירור חמץ שאין בו 'כזית', אם הוא ראוי מעט לאכילה, צריך לבערו; ונחלקו הפוסקים אם חובת הביעור היא מדאורייתא או מדרבנן. ואם הוא מלוכלך מעט, אין חובה לבערו.

ויש מהראשונים שסוברים שאין חובה לבער פירור שאין בו כזית, אך נחלקו הפוסקים בדעתם: יש אומרים שרק אם הוא דבוק בכלי, וכגון בצק הדבוק לכלי לישא, אין חובה לבערו, משום שאין דעתו של אדם עליו; ויש אומרים שאף כשהוא מונח בכלי או

* חמץ שהתקלקל לפני הפסח במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, אין חובה לבערו, והוא אף מותר בהנאה בפסח. אולם, אסור לאוכלו מדרבנן, משום שבאכילתו הריהו מחשיב את החמץ לאוכל. דין זה מכונה בקיצור 'אַחְשָׁבִיה' (- הַחֲשִׁיבו). אולם, בנוגע לסיכה בחמץ, שראוי להחמיר ולהחשיבה כשתייה - נחלקו הפוסקים אם יש בה דין 'אחשביה', כלומר, כלומר, שהסך מחשיב את החמץ למשקה.

* חמץ ש'התבטל' לפני הפסח ברוב, או ב'שישים' - נחלקו ראשונים אם התערובת מותרת בפסח באכילה ובהנאה, ושתי הדעות הובאו בשולחן ערוך. ולדעת הרמ"א, בתערובת יבשה יש להחמיר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

חפץ שבעליו נסעו לעיר אחרת לשבת - האם מותר לטלטלו בכל העיר?

'מחיצות' כדין - ניתן לטלטלו בכל העיר. ובשעת הדחק, יתכן שיש להקל ולטלטלו בכל העיר אף כשאינה מוקפת בחומה או בעירוב; והיינו, באופן שאין בו איסור 'הוצאה', וכגון דרך מלבוש, או בטלטולים רצופים של פחות מארבע אמות במקרים שהתירו זאת; או ביום טוב, שאין בו איסור 'הוצאה'.

[שו"ע תא, א, משנ"ב ב, ו, ז, וי, וביה"ל ד"ה ובלבד (בהרחבה ע"פ המקור); ביאורים ומוספים דרשו, 4 רפ]

חפצים השייכים לישראל, מקום שבינתם לענין איסור 'תחומין' נקבע על פי מקום שבינתו של בעליהם. ואם החפץ מושכר, או מושאל, לישראל אחר, נקבע התחום על פי תחומו של השוכר או השואל.

ואם החפץ נמצא מחוץ לתחומו של בעליו, וכגון שנסע לשבת לעיר אחרת - מותר לטלטלו רק בארבע אמות של מקום החפץ.

ואם החפץ נמצא בעיר שהוקפה בחומה לאחר שכבר התיישבו בה תושביה; או בעיר שהוקפה ב'עירוב' של 'צורות הפתח' או

הלוח היומי

ה' בחשון | רבי משה ב"ר אברהם בירדוגו זצ"ל, אב"ד מקנאס, בעל ראש משביר

יארצייט:

תצ"א: רבי משה ב"ר אברהם בירדוגו זצ"ל, אב"ד מקנאס, בעל ראש משביר.
 תרל"ה: רבי צבי הירש קלישר זצ"ל, רבה של טורן ותלמידו של רעק"א, בעל מאזניים למשפט, אמונה ישרה, דרישת ציון ועוד.
 תר"צ: רבי שמואל ב"ר שלמה גרגי זצ"ל, מרבני אפגניסטאן, בעל מנחת שמואל.
 תש"ד: רבי אלכסנדר זושא ב"ר אהרון יהושע פרידמן הי"ד, בעל מעיינה של תורה.
 תשמ"ה: רבי שלמה ב"ר דוד ילזו זצ"ל, ר"י נווה שלום ואב"ד בלוב ועוד, בעל אשר לשלמה ועוד.
 תש"ע: רבי שלום משולם ב"ר יעקב יצחק ויינברגר זצ"ל, מטשאבא, בעל ברכת שלום.

באסיפת מורים הוחלט ברוב דעות על הרחקת תלמיד מהמוסד. האם מותר לאחד המשתתפים לספר שדעתו היתה כדעת המיעוט?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

לא לתלמיד עצמו או להוריו; וזאת בתנאי שלא ישתמע מדבריו שעדיין הוא סבור כך אף לאחר הכרעת הרוב. תנאי נוסף הוא, שאינו מתכוין לגלות ולפרסם את הדבר; ועוד תנאי, שלא הוחלט באסיפה שיש לשמור על פרטיה בסוד. ואם מדובר באסיפת דיינים או רבנים שהם יראי אלוקים, אסור בכל אופן. ולדעת היד הקטנה גם באופן זה אסור, כמבואר בחפץ חיים כאן. אמנם, כל היתר זה נובע מהקולא של 'באפי תלתא', וראה לעיל (סעיף י) שכתב הח"ח שיש להתרחק בכלל מקולא זו כיון שלדעת רבים מהראשונים אין לה שום מקור בש"ס.

הסעיף הנלמד היום ב'חפץ חיים' עוסק באסיפת שבעת טובי העיר שקיבלו החלטה ברוב דעות בענין מסוים, האם מותר לאחד מהם לגלות אחר כך שדעתו או דעת פלוני היתה מתחילה שונה, אך רבו עליו חבריו והכריחוהו ללכת אחד דעתם. בביאורים ומוספים מביאים (משו"ת לחפץ חיים ח"א סי' כ) את סיכום ומסקנת הדברים לגבי סיטואציה שכיחה ומצויה יותר: כשהוחלט באסיפת מורים בדעת הרוב על הרחקת תלמיד ממוסד הלימודים, או על אי קבלתו למוסד, ודעתו של אחד מאנשי הצוות שהשתתפו באסיפה היתה כדעת המיעוט שסברו שלא לסלק את התלמיד או שיש לקבלו - מותר לו לספר זאת לאדם אחר, אך

מדוע הרב ישועה בסיס לא נכנס לבית?

רבה של תוניס, הגאון רבי ישועה בסיס, היה נוהג לבוא אל אמו בליל שבת ולומר את הפיוטים "שלום עליכם" ו"אשת חיל". באחת מלילות השבת כשהגיע, ראה שאמו נרדמה, והמתין בחוץ כשגשם עז ניתך על ראשו, אחד השכנים שהבחין בכך נכנס לבית דרך המרפסת ואמר לה שרבי ישועה הגיע, וכששמע הרב את קולה נכנס לבית וגער בשכן שהעיר את אמו. (למען אספרה - תולדות רבני תוניס עמ' קד)

בעת מנוחתם של ההורים נזהר לשמור על השקט ונימנע מכל דבר שעלול להפריע למנוחתם כגון להתקשר בשעות מאוחרות וכד'.